

**ความพร้อมของนักศึกษาฝึกงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์
(เทคนิคเภสัชกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ขอนแก่น**

**Readiness in Professional Practice of Pharmacy Technique Students,
Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen**

กาญจนา ซานกุล^{1*}, กาญจนา จัตุปันธุ์² และภัทรินทร์ หอมปลื้ม³
Kanjana Sanukul^{1*}, Kanchana Jatupan², Pattarin Hompluem³

¹ ดร., ภาควิชาเภสัชกรรม, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ขอนแก่น

¹ Dr., Department of Pharmacy Technique, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen

^{2,3} อาจารย์, ภาควิชาเภสัชกรรม, วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ขอนแก่น

^{2,3} Lecturer, Department of Pharmacy Technique, Sirindhorn College of Public Health Khon Kaen

* Corresponding author, E-mail: sanugulk@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน และศึกษาผลของการจัดอบรมเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นก่อนการฝึกงาน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยกึ่งทดลองโดยการจัดอบรมให้ความรู้และเพิ่มทักษะแก่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาฝึกงาน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2558 จำนวน 44 คน มีอายุระหว่าง 19-24 ปี อายุโดยเฉลี่ย 20.4 ปี ส่วนใหญ่มีผลการเรียนก่อนการฝึกงานหรือเกรดเฉลี่ยระดับ 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 52.3 ผลสำรวจพบว่า ความพร้อมด้านความรู้ของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น เมื่อสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมด้านทักษะก่อนการฝึกงานพบว่าทักษะด้านการจัดยาตามใบสั่งอยู่ในระดับมากเพียงทักษะเดียว ทั้งนี้พบว่านักศึกษามีทักษะในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ผลสำรวจความพร้อมด้านพฤติกรรม พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพร้อมมาก ยกเว้นด้านความมั่นใจในการปฏิบัติงานและความกล้าแสดงความคิดเห็นมีระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การฝึกงาน, ความพร้อม, หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์
(เทคนิคเภสัชกรรม)

Abstract

The purpose of this study was to survey the readiness in knowledge and skill of pharmacy technique students prior professional practice area. The sample was 44 students in the academic year 2015. The age of the sample groups were between 19-24 years with 20.4 years old in average. Most of them (52.3%) showed good average grade point (3.00-3.49). The result from our survey found that most of the samples showed median level of their readiness in both knowledge and skill. For about their behavior,

most of them represented high level in the readiness. Exceptional for self-confidence and assertive were shown median level.

Keywords: Professional practice, Readiness, Diploma of public health (Pharmacy technique)

บทนำ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น เป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่ในการผลิตบุคลากรด้านสาธารณสุข ปัจจุบันหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ได้ปรับปรุงหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพ และส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์ของผู้สำเร็จการศึกษา คือ การให้บริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ในรายวิชาการฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพหรือการฝึกงานมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถด้านงานบริการเภสัชกรรม งานบริหารเวชภัณฑ์ งานวิชาการและการประกันคุณภาพโรงพยาบาล งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข งานผลิตยา งานสมุนไพรในโรงพยาบาลชุมชน รวมทั้งงานบริการในศูนย์สุขภาพชุมชนหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่โรงพยาบาลรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานเภสัชกรรม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551)

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 กำหนดให้นักศึกษาเรียนภาคทฤษฎีมากขึ้น แต่จากผลการประเมินการฝึกงานของนักศึกษาในปี 2557 กลับพบว่านักศึกษามีปัญหาด้านองค์ความรู้ก่อนฝึกงาน นักศึกษาบางส่วนไม่มีการเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนออกฝึกงานภาคสนาม ในขณะที่เวลาของการฝึกงานมีค่อนข้างจำกัด รวมถึงอาจารย์ประจำแหล่งฝึกสะท้อนถึงการขาดความกระตือรือร้นของนักศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการฝึกงานของนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้น จึงเห็นความจำเป็นของการวิจัยเพื่อให้ทราบความพร้อมที่แท้จริงของนักศึกษาฝึกงาน และการเสริมกิจกรรมเตรียมความพร้อม โดยการจัดอบรมเตรียมความพร้อมในด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้กับนักศึกษา จะมีส่วนช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับนักศึกษาฝึกงาน ดังนั้นการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความพร้อมของนักศึกษา ก่อนฝึกงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษารุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

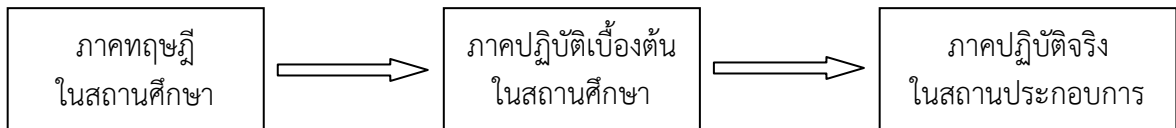
1. เพื่อสำรวจความพร้อมของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ก่อนการฝึกงาน
2. เพื่อศึกษาผลของการจัดอบรมเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นก่อนการฝึกงานให้กับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม)

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การเตรียมความพร้อม เป็นการจัดเตรียมกิจกรรมบางอย่างด้วยความตั้งใจ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆโดยมุ่งหวังให้การดำเนินกิจกรรมนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุทธิหญิง ฝอยทอง, 2545) เช่น การเตรียมความพร้อมของนักศึกษา อันได้แก่ การเตรียมความพร้อมด้านความรู้ การเตรียมความพร้อมด้านทักษะ และการเตรียมความพร้อมด้านพฤติกรรมกรปฏิบัติงานเพื่อให้นักศึกษาพร้อมที่จะทำงาน เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและสามารถปฏิบัติงานได้จริง จะต้องดำเนินการให้ครบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี การฝึกภาคปฏิบัติ และการฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ ดังแสดงในภาพประกอบที่ 1 โดยการจัดการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเบื้องต้นนั้นสามารถกระทำได้ในสถานศึกษาอยู่แล้ว แต่การฝึกปฏิบัติจริงในสถานประกอบการเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดที่จะขาดมิได้ของการฝึกวิชาชีพ (รวีวรรณ ชินะตระกูล, 2535)

ภาพประกอบที่ 1 การจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์ให้กับผู้เรียน

หากมองในแง่ของการพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงาน คุณภาพของบุคลากรจัดว่ามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นักศึกษาฝึกงานเปรียบเสมือนตัวแทนบุคลากรในองค์กรต่างๆ ดังนั้น นักศึกษาฝึกงานที่มีคุณภาพจะต้องมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบหน้าที่และสังคม เป็นผู้ที่ทำงานด้วยความกระตือรือร้น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประอร โกลมลภิส, (2532) อ่างถึงใน พิภพ ชัยนิคม, (2548)

ในหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาหลายแห่งในประเทศไทย มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเตรียมความพร้อมเพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนที่จะฝึกประสบการณ์จริง รวมทั้งเป็นการประมวลความรู้ความเข้าใจที่เรียนมาทั้งหมดเพื่อใช้ในการฝึกงานได้ ในขณะที่หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารสนเทศศาสตร์ (เทคนิคเกษตรกรรม) ไม่มีการจัดการเรียนการสอนนี้

ประเด็นข้อคำถามที่นำมาใช้ในการสำรวจครั้งนี้ประยุกต์มาจากปรัชญาของหลักสูตรและผลของการเรียนรู้ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารสนเทศศาสตร์ (เทคนิคเกษตรกรรม) (สถาบันพระบรมราชชนก, 2556) ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาเทคนิคเกษตรกรรม ต้องมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานด้านเทคนิคเกษตรกรรม อันได้แก่ งานบริการเกษตรกรรม งานบริหารเวชภัณฑ์ งานวิชาการและการประกันคุณภาพโรงพยาบาล งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข งานสมุนไพรในโรงพยาบาลชุมชน งานผลิตยาในโรงพยาบาล รวมทั้งงานบริการในศูนย์สุขภาพชุมชนหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่โรงพยาบาลรับผิดชอบ ตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานเกษตรกรรม (สถาบันพระบรมราชชนก, 2557)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยกึ่งทดลอง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาฝึกงานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาสารสนเทศศาสตร์ (เทคนิคเกษตรกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งหมด 44 คน โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1. การสำรวจความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน
2. การจัดอบรมเตรียมความพร้อมด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในการฝึกงาน
3. การสำรวจความพร้อมของนักศึกษาภายหลังการอบรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ได้ มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพร้อมด้านต่างๆของนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน ได้แก่ ความพร้อมด้านความรู้ จำนวน 12 ข้อ ความพร้อมด้านทักษะ จำนวน 12 ข้อ และความพร้อมด้านพฤติกรรมการแสดงออก จำนวน 7 ข้อ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2. ตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วปรับปรุงแก้ไข การคำนวณ

3. หาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ทำการประเมินให้คะแนนความเหมาะสมของเนื้อหา โดยมีเกณฑ์คะแนนดังนี้ ถ้าเห็นว่ายืดหยุ่น ตรงกับวัตถุประสงค์ ให้ 1 คะแนน ถ้าเห็นว่ายืดหยุ่น ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ ให้ -1 คะแนน และถ้าไม่แน่ใจว่ายืดหยุ่นกับวัตถุประสงค์ ให้ 0 คะแนน แล้วนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของเนื้อหา ก่อน ซึ่งข้อคำถามใดมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 0.20 ได้ทำการตัดข้อคำถามนั้นออกไป และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ศิริชัย พงษ์วิชัย, (2550) อ่างถึงใน วิทยาพร เกิดทำไม้, (2555)

4. ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มนักศึกษาฝึกงานที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 10 คน และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76 (Mohsen T. and Reg D., 2011)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสำรวจความพร้อมก่อนการฝึกงานประมาณ 2 เดือน โดยการให้นักศึกษาช่วยตอบแบบสอบถาม หลังจากนั้นได้ดำเนินการกิจกรรมการอบรมเตรียมความพร้อมด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในการฝึกงาน โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมประมาณ 1 เดือน วิธีการจัดกิจกรรมประกอบด้วย การบรรยายสรุปเนื้อหาสาระสำคัญ การถามตอบระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ การฝึกปฏิบัติทักษะที่สำคัญ เช่น การใช้ยาเทคนิคพิเศษ การอภิปรายแก้โจทย์ปัญหาพร้อมกัน การทำแบบฝึกหัดต่างๆ และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักศึกษา เนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมเสริมความรู้และทักษะประกอบด้วย งานบริการเภสัชกรรม งานบริหารเภสัชกรรม งานวิชาการ/เภสัชสารสนเทศ งานบริหารเวชภัณฑ์ การประกันคุณภาพโรงพยาบาล งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข งานผลิตยา งานสมุนไพร และผลิตภัณฑ์สุขภาพ รวมทั้งงานเภสัชกรรมในศูนย์สุขภาพชุมชนและงานดูแลสุขภาพผู้ป่วยที่บ้าน และดำเนินการสำรวจความพร้อมของนักศึกษาภายหลังการอบรมอีกครั้งโดยการให้นักศึกษาช่วยตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับค่าเฉลี่ย ของคำตอบในแต่ละข้อคำถามที่คำนวณได้ นำมาแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด Best W. John., (1997) อ่างถึงใน วิทยาพร เกิดทำไม้, (2555) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 ขึ้นไป หมายถึง มากที่สุด

ทดสอบผลของการจัดอบรมเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการฝึกงาน โดยเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติ Paired-sample t-test และทุกการทดสอบทางสถิติ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 หลักสูตรเทคนิคเภสัชกรรม วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ขอนแก่น จำนวน 44 คน มีอายุระหว่าง 19-24 ปี อายุโดยเฉลี่ย 20.4 ปี สัดส่วนของนักเรียนชายและหญิงอยู่ที่ร้อยละ 25.0 และ 75.0 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการเรียนก่อนการฝึกปฏิบัติงานหรือเกรดเฉลี่ยระดับ 3.00-3.49 คิดเป็นร้อยละ 52.3 และเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 คิดเป็นร้อยละ 31.8

2. การสำรวจความพร้อมต่อการฝึกงาน

การสำรวจในส่วนนี้เพื่อที่จะได้ทราบพื้นฐานความพร้อมของนักศึกษาก่อนการฝึกงาน การฝึกงานเป็นการเก็บเกี่ยวประสบการณ์จากสถานการณ์จริง แต่การฝึกงานจะบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงไรย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการสะสมความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในระหว่างการเรียนการสอนในวิทยาลัยฯ

ผลสำรวจความพร้อมด้านความรู้ดังแสดงในตารางที่ 1 พบว่า มีเพียงความรู้ด้านการจัดเก็บวัตถุดิบในโรงพยาบาลที่นักศึกษาประเมินอยู่ในระดับมากในขณะที่ความพร้อมด้านความรู้ของนักศึกษาในประเด็นอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากตัวเลขค่าเฉลี่ยจะพบว่าความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับกลไกการออกฤทธิ์ของยามีค่าต่ำที่สุด

ตารางที่ 1 ผลสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมด้านความรู้ของนักศึกษาฝึกงาน

ความพร้อมด้านความรู้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
รู้จักประเภทของยา/กลุ่มยาและข้อบ่งใช้	3.00	0.48	ปานกลาง
รู้จักกลไกการออกฤทธิ์ของยาที่ใช้บ่อย ๆ	2.73	0.66	ปานกลาง
รู้จักอาการไม่พึงประสงค์ของยาและข้อควรระวังของยาที่ใช้บ่อย ๆ	3.09	0.56	ปานกลาง
รู้จักชื่อการค้าของยาที่ใช้บ่อย ๆ	3.14	0.63	ปานกลาง
รู้ระบบการจัดการกลุ่มยาที่มีความเสี่ยงสูงในโรงพยาบาล	2.77	0.68	ปานกลาง
มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อยา/เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา	3.11	0.54	ปานกลาง
รู้ระบบการจัดเก็บยาในคลังเวชภัณฑ์	3.20	0.59	ปานกลาง
รู้ระบบการจัดเก็บวัตถุเสพติดในโรงพยาบาล	3.61	0.75	มาก
รู้ระบบงานคุณภาพในโรงพยาบาลและห้องยา	2.80	0.67	ปานกลาง
มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	2.86	0.67	ปานกลาง
มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพ	2.77	0.60	ปานกลาง
มีความรู้ด้านการผลิตยาทั่วไป/ยาปราศจากเชื้อเบื้องต้น	2.86	0.59	ปานกลาง

เมื่อสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมด้านทักษะก่อนการฝึกงานพบว่าทักษะด้านการจัดยาตามใบสั่งอยู่ในระดับมากเพียงทักษะเดียว ทั้งนี้พบว่านักศึกษามีทักษะในด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 2 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยจะพบว่าทักษะในการผลิตยา และทักษะการให้คำแนะนำเทคนิคการใช้ยาพ่นคอ การฉีดยาอินซูลินมีค่าต่ำที่สุด

ตารางที่ 2 ผลสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมด้านทักษะของนักศึกษาฝึกงาน

ความพร้อมด้านทักษะ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
อ่านและแปลใบสั่งยาได้ถูกต้อง	3.39	0.58	ปานกลาง
เขียนฉลากยาได้ถูกต้อง	3.36	0.65	ปานกลาง
จัดยาตามใบสั่งยาได้ถูกต้อง	3.77	0.48	มาก
จ่ายยาพร้อมกับให้คำแนะนำในการใช้ยาที่ไม่ซับซ้อนได้	3.07	0.66	ปานกลาง
แนะนำการใช้ยาเทคนิคพิเศษ ได้แก่ ยาหยอดตา ยาเหน็บช่องคลอด ยาเหน็บทวารได้	3.25	0.72	ปานกลาง
สามารถตรวจรับยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาได้	2.86	0.63	ปานกลาง
เบิกจ่ายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาได้	2.86	0.70	ปานกลาง
จัดทำบัญชีรับ-จ่าย และรายงานต่างๆได้	2.77	0.71	ปานกลาง

ตารางที่ 2 (ต่อ) ผลสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมด้านทักษะของนักศึกษาฝึกงาน

ความพร้อมด้านทักษะ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางเอกสารกรรมได้	3.11	0.62	ปานกลาง
สามารถใช้เทคนิคทางด้านเอกสารกรรมช่วยงานผลิตยา	2.73	0.62	ปานกลาง

ในขณะที่ผลสำรวจความพร้อมด้านพฤติกรรมดังแสดงในตารางที่ 3 พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพร้อมมาก อันได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ความคล่องแคล่ว ความมีน้ำใจ การพูดจา และบุคลิกภาพ ในขณะที่ความมั่นใจในการปฏิบัติงานและความกล้าแสดงความคิดเห็นมีระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ผลสำรวจเกี่ยวกับความพร้อมด้านพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกงาน

ความพร้อมด้านพฤติกรรม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.16	0.57	มาก
ความคล่องแคล่วว่องไวในการปฏิบัติงาน	3.61	0.65	มาก
ความมีน้ำใจต่อผู้อื่นทั้งที่เกี่ยวกับหน้าที่และนอกเหนือหน้าที่	4.23	0.52	มาก
มีบุคลิกภาพเป็นที่น่าเชื่อถือ	3.61	0.65	มาก
การพูดจาสุภาพและมีกาลเทศะ	3.89	0.58	มาก
ความมั่นใจในการปฏิบัติงาน	3.43	0.90	ปานกลาง
ความกล้าแสดงความคิดเห็น	3.23	0.86	ปานกลาง

3. ผลของการจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะ

ภายหลังการจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะให้กับนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่าตนเองมีความพร้อมในด้านต่างๆส่วนใหญ่เพิ่มมากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 4 และ 5 ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับระบบการจดทะเบียนวัตถุเสพติดในโรงพยาบาล และความรู้ด้านการผลิตยาทั่วไป/ยาปราศจากเชื้อเบื้องต้นที่เพิ่มขึ้น อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับทักษะด้านการจัดยาตามใบสั่งยา และการประสานรายการยาของผู้ป่วยที่นักศึกษาไม่รู้สึกว่าตนเองมีความพร้อมเพิ่มมากขึ้นจากการจัดกิจกรรมอบรมในครั้งนี้

ตารางที่ 4 ความพร้อมด้านความรู้ของนักศึกษาฝึกงานภายหลังการจัดกิจกรรมการอบรมเตรียมความพร้อมในการฝึกงาน

ความพร้อมด้านความรู้	ก่อน	S.D.	หลัง	S.D.	P-value
รู้จักประเภทของยา/กลุ่มยาและข้อบ่งใช้	3.00	0.48	3.20	0.51	0.042
รู้จักกลไกการออกฤทธิ์ของยาที่ใช้บ่อย ๆ	2.73	0.66	3.11	0.58	0.003
รู้จักอาการไม่พึงประสงค์ของยาและข้อควรระวังของยาที่ใช้บ่อย ๆ	3.09	0.56	3.43	0.59	0.009
รู้จักชื่อการค้าของยาที่ใช้บ่อย ๆ	3.14	0.63	3.41	0.66	0.019
รู้ระบบการจัดการกลุ่มยาที่มีความเสี่ยงสูงในโรงพยาบาล	2.77	0.68	3.25	0.58	0.001
มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อยา/เวชภัณฑ์ที่มิใช่ยา	3.11	0.54	3.45	0.50	0.002
รู้ระบบการจัดเก็บยาในคลังเวชภัณฑ์	3.20	0.59	3.50	0.59	0.018
รู้ระบบการจัดเก็บวัตถุเสพติดในโรงพยาบาล	3.61	0.75	3.75	0.69	0.191
รู้ระบบงานคุณภาพในโรงพยาบาลและห้องยา	2.80	0.67	3.11	0.44	0.006
มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	2.86	0.67	3.16	0.61	0.013
มีความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพ	2.77	0.60	3.18	0.62	0.000
มีความรู้ด้านการผลิตยาทั่วไป/ยาปราศจากเชื้อเบื้องต้น	2.86	0.59	2.98	0.40	0.128

ตารางที่ 5 ความพร้อมด้านทักษะของนักศึกษาฝึกงานภายหลังการจัดกิจกรรมการอบรมเตรียมความพร้อมในการฝึกงาน

ความพร้อมด้านทักษะ	ก่อน	S.D.	หลัง	S.D.	P-value
อ่านและแปลใบสั่งยาได้ถูกต้อง	3.39	0.58	3.75	0.65	0.006
เขียนฉลากยาได้ถูกต้อง	3.36	0.65	3.64	0.61	0.025
จัดยาตามใบสั่งยาได้ถูกต้อง	3.77	0.48	3.84	0.53	0.249
จ่ายยาพร้อมกับการให้คำแนะนำในการใช้ยาที่ไม่ซับซ้อนได้	3.07	0.66	3.55	0.70	0.002
แนะนำการใช้ยาเทคนิคพิเศษ ได้แก่ ยาหยอดตา ยาเหน็บช่องคลอด ยาเหน็บทวารได้	3.25	0.72	3.61	0.58	0.007
แนะนำการใช้ยาเทคนิคพิเศษ ได้แก่ ยาพ่นคอ ยาฉีดอินซูลินได้	2.73	0.79	3.43	0.59	0.000

ตารางที่ 5 (ต่อ) ความพร้อมด้านทักษะของนักศึกษาฝึกงานภายหลังการจัดกิจกรรมการอบรมเตรียมความพร้อมในการฝึกงาน

ความพร้อมด้านทักษะ	ก่อน	S.D.	หลัง	S.D.	P-value
สามารถประสานรายการยาของผู้ป่วยได้	3.05	0.65	3.16	0.61	0.215
สามารถตรวจรับยาและเวชภัณฑ์ที่มีไขยาได้	2.86	0.63	3.23	0.64	0.008
เบิกจ่ายยาและเวชภัณฑ์ที่มีไขยาได้	2.86	0.70	3.32	0.64	0.003
จัดทำบัญชีรับ-จ่าย และรายงานต่างๆได้	2.77	0.71	3.23	0.64	0.002
สืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทางเภสัชกรรมได้	3.11	0.62	3.48	0.76	0.010
สามารถใช้เทคนิคทางด้านเภสัชกรรมช่วยงานผลิตยาได้	2.73	0.62	3.09	0.47	0.003

สรุปและอภิปรายผล

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพให้กับสังคม สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงการเรียนการสอนให้ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และให้มีทักษะในการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) การฝึกงานเป็นกระบวนการหนึ่งที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถด้านงานบริการ งานบริหารเวชภัณฑ์ งานวิชาการและการประกันคุณภาพโรงพยาบาล งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข งานผลิตยา งานสมุนไพรในโรงพยาบาลชุมชน รวมทั้งงานบริการในศูนย์สุขภาพชุมชนหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่โรงพยาบาลรับผิดชอบ ตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานเภสัชกรรม กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ขอนแก่น จำนวน 44 คน มีอายุเฉลี่ย 20.4 ปี โดยร้อยละ 68.2 มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับสูงตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป

การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาในด้านความรู้จากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในประเด็นความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ผลสำรวจพบว่า ความพร้อมด้านความรู้ของนักศึกษา อันได้แก่ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยา ระบบการจัดการยาในโรงพยาบาล การควบคุมคุณภาพภายในโรงพยาบาล กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค ความรู้ด้านสมุนไพรและผลิตภัณฑ์สุขภาพ รวมถึงการผลิตยาในโรงพยาบาล อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากตัวเลขค่าเฉลี่ยจะพบว่าความพร้อมด้านความรู้เกี่ยวกับกลไกการออกฤทธิ์ของยามีค่าต่ำที่สุด โดยเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับกลไกการออกฤทธิ์ของยาจะพบได้ในรายวิชาเภสัชวิทยา ซึ่งสอดคล้องกับผลสะท้อนของนักศึกษาส่วนใหญ่ที่มีต่อรายวิชาเภสัชวิทยาว่ามีความยากเกินไป (กาญจนา สานุกูล, 2557) มีเพียงความรู้ด้านการจัดเก็บวัตถุเสพติดในโรงพยาบาลที่นักศึกษาประเมินอยู่ในระดับมาก ซึ่งกึ่งกาญจน์ แสงสุว, 2558 พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญของนิสิตฝึกงานได้แก่ การมีความรู้พื้นฐานน้อย ขาดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำงานไม่ค่อยคล่องแคล่ว ขาดการวางแผนในการทำงาน และขาดความมั่นใจในการทำงาน

โดยทั่วไป คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรมจริยธรรมเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุดสำหรับการฝึกงานและการปฏิบัติงาน ส่วนความรู้ความสามารถทางวิชาชีพมีความสำคัญรองลงมา และความรู้วิชาพื้นฐานมีความสำคัญน้อยที่สุด (ธีรวัฒน์ อิมประคองศิลป์, 2555) ผลการศึกษาความพร้อมของนักศึกษาด้านพฤติกรรมครั้งนี้พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีระดับความพร้อมมาก อันได้แก่ด้านความรับผิดชอบ ความคล่องแคล่ว ความมีน้ำใจ การพูดจา และบุคลิกภาพ ในขณะที่ความมั่นใจในการปฏิบัติงานและความกล้าแสดงความคิดเห็นมีระดับปานกลาง ในขณะที่บางงานวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาฝึกงานควรปรับปรุงพฤติกรรมเรื่องความตรงต่อเวลามากที่สุด (กิ่งกาญจน์ แสงสุวอ, 2558)

กล่าวโดยสรุป ผลของการสำรวจความพร้อมของนักศึกษาฝึกงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน และมนุษยสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ และพรณี, 2553 ที่พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ จำเป็นที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาถึงประสิทธิภาพของการเรียนการสอน รวมถึงมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนออกฝึกงาน อีกทั้งการจัดอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมทางด้านความรู้และทักษะให้กับนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีความพร้อมในด้านต่างๆส่วนใหญ่เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้มีดังนี้ นักศึกษาฝึกงานมีความเห็นว่าควรจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อมอย่างนี้ให้กับนักศึกษาก่อนฝึกงานต่อไป โดยควรเพิ่มระยะเวลาของการเตรียมความพร้อมให้มากขึ้น มีการเพิ่มรูปแบบของกิจกรรมให้มากขึ้น เช่น มีแบบฝึกหัด มีกิจกรรมช่วยกันทำเป็นกลุ่ม เช่น ฝึกการคำนวณร่วมกัน มีเอกสารสรุป เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันในส่วนตัวของนักศึกษาฝึกงานเองก็มีความเห็นว่าควรมีการเตรียมตัวเองให้มากขึ้นด้วย

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณนักศึกษาหลักสูตรเทคนิคเภสัชกรรมและเจ้าหน้าที่ที่ช่วยเหลือให้การดำเนินงานเป็นไปได้อย่างดี รวมถึงวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จ.ขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สานุกุล. (2557). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาเภสัชวิทยาของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ (เทคนิคเภสัชกรรม). โพสต์ออร์นำเสนอในการประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3/2558. ขอนแก่น: วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย.
- กิ่งกาญจน์ แสงสุวอ. (2558). การประเมินประสิทธิภาพการฝึกงานของนิสิตสาขาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. บทความนำเสนอในงานประชุมวิชาการระดับชาติ โสมภูมิ ครั้งที่ 2. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธีรวัฒน์ อิมประคองศิลป์. (2555). การศึกษาความต้องการคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาฝึกงาน แผนกอาหารและเครื่องดื่มของโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานคร. *สุทธิปริทัศน์*. 26(79): 27-41.
- บุญเลิศ จันทน์ไสย และพรณี เจริญธนวิธ. (2553). การประเมินประสิทธิภาพการฝึกงานของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารวิทยบริการ* 21(1): 110-137.

- ประอร โภมลลิส. (2532). *หยุดคิดสักนิดก่อนคิดพัฒนาคน, ทิศทางและอนาคตการพัฒนาบุคคลเพื่อการพัฒนาประเทศ, สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.*
- พิภพ ชัยนิคม. (2548). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการฝึกงานของนักศึกษาช่างอุตสาหกรรม วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.*
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2535). *ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.*
- วิภาพร เกิดท่าไม้. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจิตอาสาของประชาชนในกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน กรมี่ศึกษาหาอุทกภัย ปี 2554. วิทยานิพนธ์. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ศิริชัย พงษ์วิชัย (2550). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2556). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขารัฐศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556 สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.*
- สถาบันพระบรมราชชนก. (2557). *คู่มือการฝึกปฏิบัติงาน วิชาฝึกประสบการณ์ทักษะวิชาชีพ 1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขารัฐศาสตร์ สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.*
- สุทธิหญิง ฝอยทอง. (2545). *ความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่องานสาธารณสุขมูลฐาน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (11 ธันวาคม 2551). *มาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการพลเรือนตำแหน่งเจ้าพนักงานเภสัชกรรม. สืบค้นจาก http://www.hr.moph.go.th/person/vian/persongov/...พรก_ปี51/.../เจ้าพนักงานเภสัชกรรม.doc*
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- Best, John W. (1997). *Research in Education. (8th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice – Hall.*
- Mohsen Tavakol and Reg Dennick. (2011). *Making sense of Cronbach's alpha. International Journal of Medical Education. 2: 53-55.*